

Framtidens kompetensförsörjningsbehov inom skola, vård och omsorg

Ett mini-PM om fyra yrkesgrupper

Kompetensförsörjningen av verksamheter inom skola, vård och omsorg är redan idag problematisk och vi vet att länets demografiska utveckling kommer ställa ytterligare krav på den gemensamt finansierade välfärden. Det här pm:et beskriver fyra yrken, undersköterskor, vårdbiträden, förskollärare och barnskötare. Fokus är på hur utbildningsgrupper som relaterar till ovan nämnda yrken utvecklats över tid och vad vi kan förvänta oss att behovet blir givet att grupperna kan kopplas till befolkningens ålder.

De yrkesverksamma och demografin

I nedanstående avsnitt utgår vi ifrån individer som 2018 var yrkesverksamma som undersköterskor, vårdbiträden, förskollärare eller barnskötare i Sörmland.

Volymer

I Sörmland arbetade 2018 omkring 14 500 individer i yrkesgrupperna. Det motsvarade ungefär 12 procent av de förvärvsarbetande individerna i Sörmland 2018 och är alltså en relativt stor del av arbetsmarknaden.

Yrke (SSYK2012) ¹	2018
Undersköterskor	5 927
Vårdbiträden	2 453
Förskollärare	1 782
Barnskötare och elevassistenter m.fl.	4 467

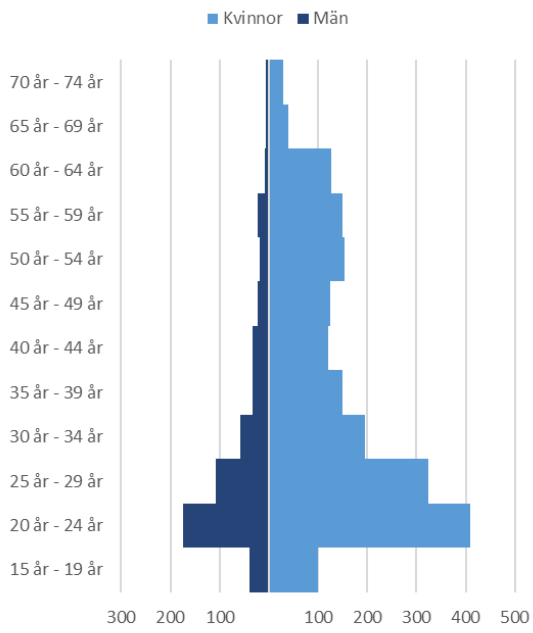
Figur 1. Volym per yrkesgrupp 2018, källa: Sörmlandsdatabasen (SCB), egen bearbetning

Köns- och åldersfördelning 2018

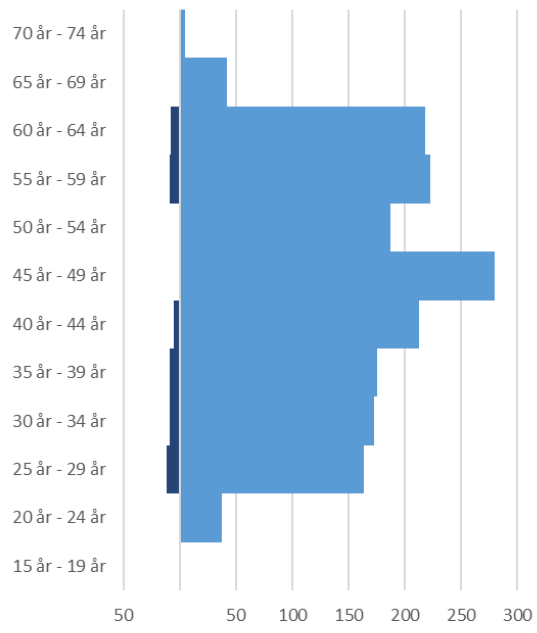
Inom samtliga yrken är kvinnodominansen stor. Det är givetvis ett problem att bara lite mer av hälften av befolkningen utgör rekryteringsbasen till dessa yrken. Att kvinnodominansen är så pass stor gör att dessa yrken motsvarar närmare 18 procent av kvinnorna på arbetsmarknaden.

¹ Svensk standard för yrkesklassificering

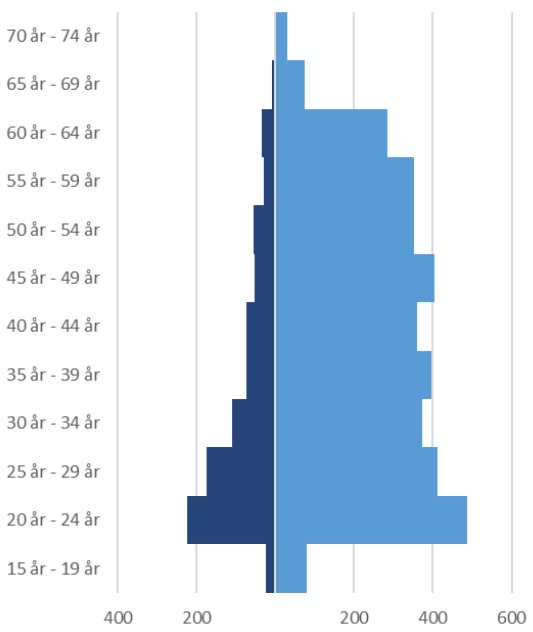
Vårdbiträden 2018

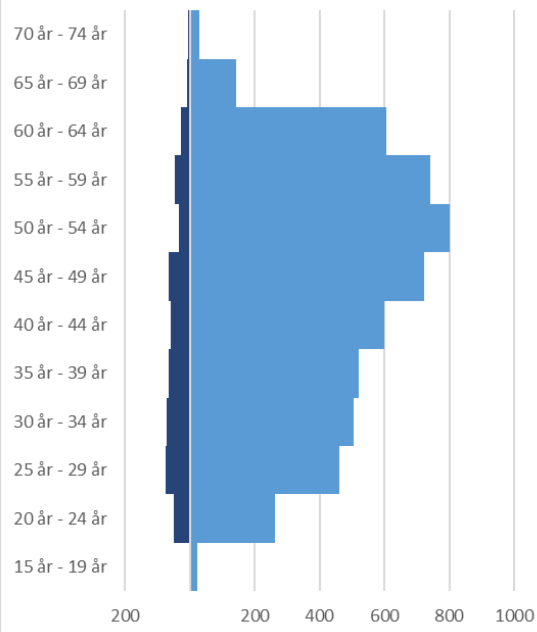
Förskollärare 2018

Barnskötare 2018

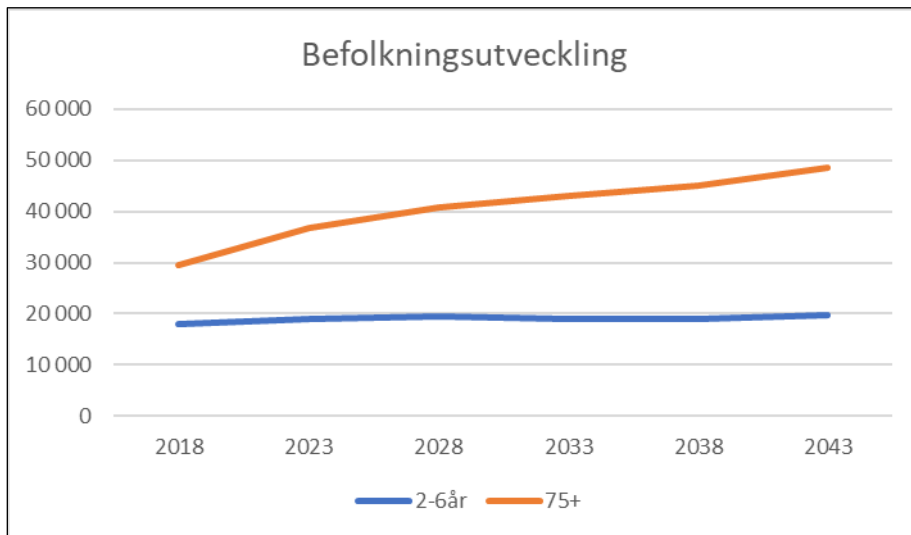
Undersköterskor 2018

Framtid

Behovet av undersköterskor och vårdbiträden styrs primärt av den äldre delen av befolkningen och förskollärare och barnskötare av den yngre. Om vi antar att ovanstående är sant kan vi med hjälp av dagens volymer och länets befolkningsprognos skriva fram en grov bild av hur behovet kan tänkas utvecklas framöver.

Som framgår av Figur 2 är det primärt individer i äldre åldrar som förväntas öka. Mellan 2018 och 2043 förväntas åldersgruppen 75+ att öka från omkring 30 000 till 50 000 individer. Något mer modest ökning väntas i de längre åldrarna (2-6år), från omkring 18 000 till 20 000 individer.

Figur 2. Befolkningsutveckling per åldersgrupp, källa: SCB (egen bearbetning)

Om vi antar att behovet av individer i dessa yrken ökar med samma takt som åldersgrupperna så innebär det ett ökat behov enligt Tabell 1. För t.ex. undersköterskor innebär skulle yrkesgruppen behöva växa med omkring 3 800 individer, från omkring 6 000 individer 2018 till 9 746 individer 2043. Framskrivning bygger på ett enkelt antagande, att de avgränsade åldersgruppernas storlek korrelerar helt mot behovet av yrkesverksamma individer. Frågan är naturligtvis aningen mer nyanserad och siffrorna bör därför tolkas försiktigt och primärt ses som ett diskussionsunderlag snarare än en regelrätt prognos.

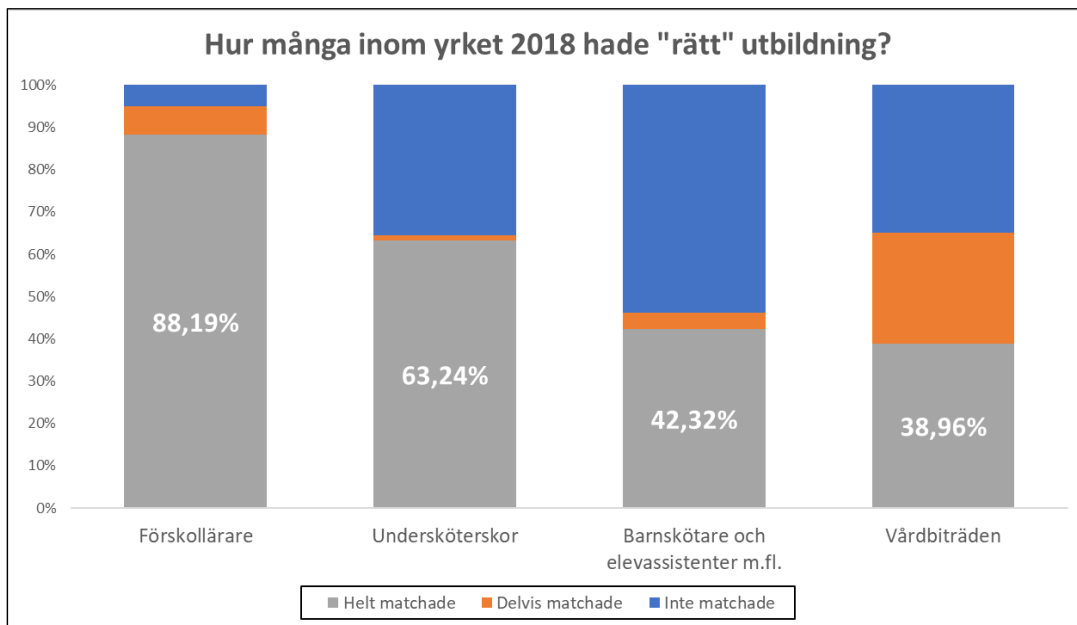
Yrke (SSYK2012)	2018	2023	2028	2033	2038	2043
Undersköterskor	5 927	7 372	8 189	8 639	9 007	9 746
Vårdbiträden	2 453	3 051	3 389	3 576	3 728	4 034
Förskollärare	1 782	1 875	1 943	1 894	1 892	1 952
Barnskötare och elevassistenter m.fl.	4 467	4 701	4 871	4 747	4 743	4 892

Tabell 1. Beräknat behov 2018-2043. Källa: Sörmlandsdatabasen samt befolkningsprognos för Sörmland (SCB), egen bearbetning.

Matchning mellan utbildning och yrke bland de yrkesverksamma

Matchning beräknas här som andelen individer inom respektive yrke som anses ha en utbildningsnivå- och inriktning som helt överensstämmer med normen inom yrket. Som vi ser i Figur 3 varierar detta kraftigt mellan yrkesgrupperna. Jämförelsen är inte helt rättvis då det råder olika legitimationskrav inom olika yrken.

Om legitimation (eller dylika formella krav) skulle krävas i samtliga yrken innebär det t.ex. att omkring 1 800 av de 2018 yrkesverksamma undersköterskorna i Sörmland inte skulle vara anställningsbara.

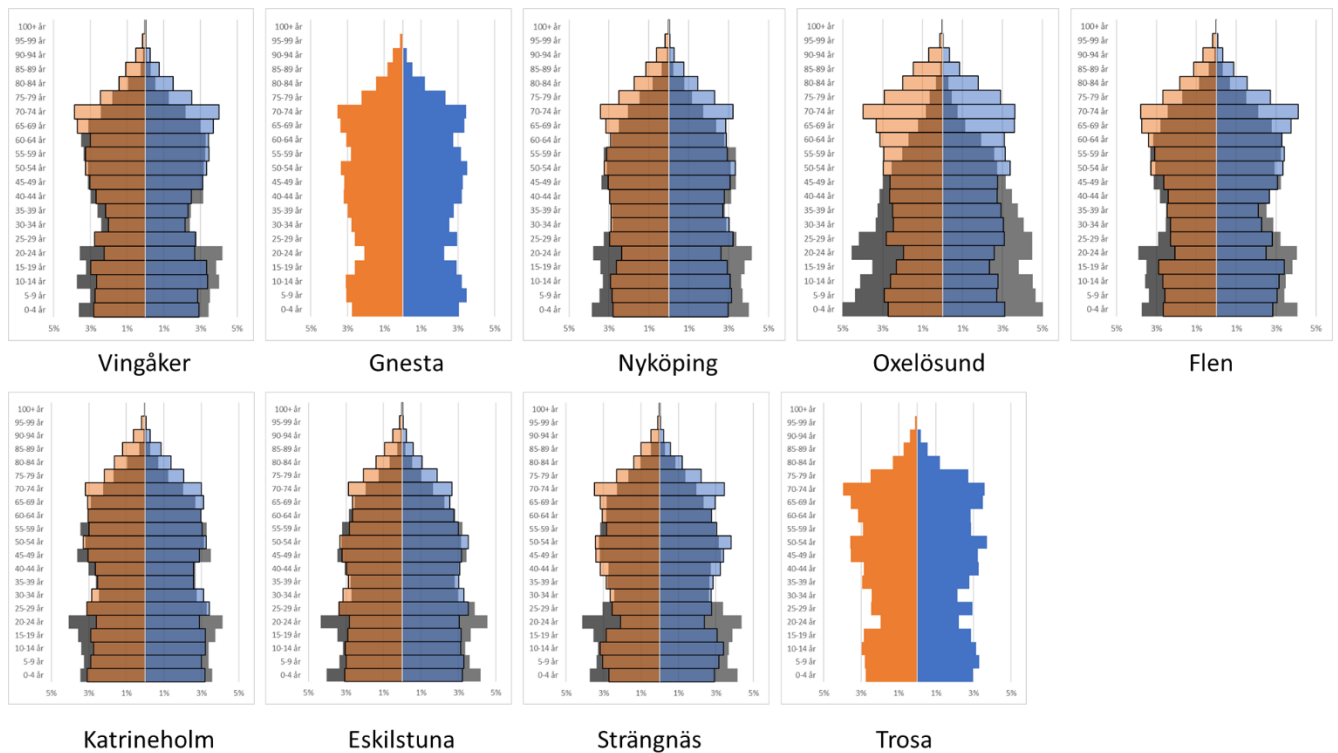

Figur 3. Andel individer inom yrket med matchande utbildning 2018, källa: Sörmlandsdatabasen (SCB) egen bearbetning.

Kommunernas åldersstruktur

Det är viktigt att hålla i åtanke att åldersstrukturen i länets kommuner ser väldigt olika ut. I Figur 4 jämförs kommunernas befolkningsstruktur 1968 (gråa staplar) och 2018 (orangea och blå staplar för kvinnor respektive män).

Hur åldersstrukturen ser ut idag och framöver får rimligen konsekvenser för hur behovsbilden kopplat till respektive yrke kommer utvecklas.

Figur 4. Ålderspyramider per kommun, 1968 resp. 2018, källa: Sörmlandsdatabasen (SCB), egen bearbetning, Gnesta och Trosa var inte egna kommuner 1968.

Utveckling inom relevanta utbildningsgrupper 2006 – 2018

Samtliga fyra yrken har inte en entydig utbildningsgrupp som rekryteringsbas. Det går därför inte att ringa in fyra utbildningsgrupper som helt och hållet korresponderar mot de yrken vi tittar på.

Figurerna nedan är sammanställningar vad som primärt avgjort hur tre relevanta utbildningsgrupper förändrats över perioden 2006-2018.

Några trender går att skönja. Vad gäller förskollärare så är utbildningsgruppen primärt beroende av lokal examination. D.v.s. att individer från Sörmland studerar här. I de andra utbildningsgrupper som inkluderats har in- och utflyttning större påverkan.

